

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 4. Vtrum contritio saltem requirat aliquam certam perfectionem
intensiuam, vel continuatione[m] vt sit vera contritio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

summus respectu auxilij praesentis; & ille, qui haberet paruum dolorem iustificaretur, eo quod esset summus respectu parvi auxilij, quod ipsi datum erat: atqui hoc per se absurdum est, & alienum à diuina bonitate.

Probatur Tertio: Quia valde rarum est, ut homo adhibeat summum conatum, faciatque extremum potentiae: unde paucissimi haberent veram contritionem.

Probatur Quarto: Quia nunquam, ne probabiliter quidem, scire possemus, an praestiterimus id, quod necessarium est ad veram contritionem: nemo enim scire potest, quis sit summus dolor intensiue, quem potest habere. Unde haec sententia facit legem Dei nimis rigidam, & conscientias hominum semper anxias, ut fragilitatem humanam ad summum, quod potest, obstringat.

Sed contra, Obijcitur primo: Deuteronomij 4. v. 29. *Cum quaesieris Dominum Deum tuum, inuenies eum; si tamen toto corde quaesieris eum, & tota tribulatione anima tua, & Ioelis 2. v. 12. Conuertimini ad me in toto corde vestro: hic videtur requirere totum animae conatum.*

Respondeo, *Conuerti ex toto corde*, est conuerti integrè & perfectè, ita ut cor, seu voluntas non quidem partim peccata detestetur, partim ijs adhaereat; sed ut omnia absolute detestetur, idque tam perfectè, ut nullum sit malum, quod non malit perpeti, quam rursus peccare, etsi haec comparatio explicitè non sit necessaria. Sic ex tota tribulatione animae quaerere Deum, est conuerti ad Deum cum sincero dolore omnium peccatorum: Scriptura enim, quae conuersionem ex toto corde requirunt, sunt intelligendae, sicut illae quae dilectionem ex toto corde exigunt. Diligere autem Deum ex toto corde, non est diligere ex toto conatu cordis, alioquin rarissime vel potius nunquam Deum diligeremus ut oportet: sed ita eum diligere, ut nihil in amore ei praeponomamus, aut etiam aequemus.

Obijcitur Secundo: Sicut voluntas mouetur ab obiecto bono vel malo ad amorem vel odium, ita magis mouebitur à maiori bono vel malo: ergo cum per intellectum proponatur culpa, ut summum malum, voluntas summè mouebitur.

Respondeo: Voluntas non semper mouetur intensius, seu vehementius à maiori bono, vel malo, quàm à minori. Cuius ratio est, partim libertas voluntatis quae se potest applicare, vel exercere magis vel minus in suum actum; partim quia obiectum minus bonum, interdum est familiarius & notius, quàm alterum; unde facilius & naturali quadam procliuitate fertur ad eius amorem, vel odium: ut patet in amore vxoris & liberorum: quod fit, ut hinc facilius sequantur lacrymae, quàm ex dolore peccatorum. Sic Iacob Gen. 37. ita doluit de morte Ioseph, ut nollet consolationem accipere: sic Dauid 2. Regum 19. de morte Absalom. Unde etiam non est reprehendendum, quod hic dolor interdum sit acrior, quàm dolor peccatorum. Semper tamen voluntas ordinata maius bonum plura aestimat, & magis appetitiue diligit, quàm minora; & maius malum magis odit, magisque de eo dolet.

Dico Secundo: Non est necesse, ut peccator magis doleat intensiue de peccato, quàm de alijs malis. Patet ex dictis. Et confirmatur: quia aliqui, qui doleret de peccato actu intenso ut de eo, de morte verò vxoris vsque ad duode-

cim, non iustificaretur, imò peccaret mortifere, iuxta hanc sententiam: nam censetur praepone- re suum incommodum honori diuino. Et tamen alius, qui doleret de peccato actu intenso ut quinque, de morte vxoris ut quatuor, iustificaretur, quia plus doleret de peccato, quàm de alijs malis: quae sanè per se absurda sunt. Omitto alia, quae contra hanc sententiam possunt adferri.

Neque verum est, amorem illum esse fortiore, & vincere ceteros, qui est intensior. Nam multo fortior est is, qui maior est appetitiue; utpote qui specie sua sit perfectior. Pro quo:

Notandum est, Quantitatem appetitiuam in actu doloris vel amoris, non esse tantummodò quandam relationem rationis, à qua dolor dicitur summus, ut quidam volunt, sed esse perfectionem essentialem ipsius actus. Dolor enim dicitur summus appetitiue, eo quod tendat in malum formaliter sub ratione summi mali; & amor dicitur summus appetitiue, quod tendat in bonum ut formaliter summum bonum. Sicut autem est ordo inter mala suis gradibus distincta, ita quoque est ordo inter detestationes malorum, quando quodque pro suo gradu detestatur. Pari modo sicut est ordo inter bona, ita inter amores honorum ordo est, quando unumquodque pro suo gradu amatur.

D V B I V M. IV.

Virum Contritio saltem requirat aliquam certam perfectionem intensiuam, vel continuationem, ut sit vera contritio?

Scotus dist. 14. quaest. 2. art. 2. requirere videtur certam aliquam quantitatem tum intensi- onis, tum durationis, ut sit legitima contritio, & gratiam impetret: quae tamen intensio & du- ratio quanta definitè esse debeat, soli Deo nota- tum esse.

Respondeo, Contritionem non necessariò postulare certum gradum intensiõis, infra quem non fit vera contritio; neque etiam certam dura- tionem: sed quantumuis parua intensio & dura- tio sufficit.

Probatur Primo: quia Scripturae absolute docent Deum ignoscere illis, qui propter ipsum dolent de peccatis suis: nec faciunt mentionem certi gradus aut temporis. Mat. 30. v. 15. *Si reuertimini, & quiescatis, salui eritis: vbi LXX. Cum reuerfus ingemueris, saluus eris. Ezechielis 18. nihil aliud requirit Dominus, quàm ut Impius se auertat ab impietate sua, & conuertat ad obseruationem mandatorum. Zachariae 1. v. 3. Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Ecclesiastici 11. v. 23. Facile est in oculis Dei subito honestare pauperem.*

Probatur Secundo: Patres nullam temporis moram dicunt requiri ad conuersionem: Cyprianus ad Demetrianum sub finem, *In isto mundo manenti nulla sera penitentia est: & in sermone de Cena Domini; Sed & in eodem articulo temporis, cum iam anima festinat ad exitum, & egrediens ad labia expirantis emerferit, penitentia clementissimi Dei benignitas non aspernatur: & infra, Nec quantitas criminis, nec breuitas temporis, nec hora extremas, si vera contritio, si pura fuerit voluntatum mutatio, excludit à venia. Chrysostomus epistola priore ad Theodorum lapsum, Non ad temporis rationem, sed iuxta affectum anima solet diiudicari penitentia. Et infra loquens*

Quid sit
Conuerti
ad Deum
ex toto
corde.

Quid dili-
gere ex toto
corde.

Vnde fit, vt
Voluntas
non sem-
per fortius
mouetur à
maiori bo-
no, vel ma-
lo.

Non est
necesse ma-
gis intensiue
dolere de
peccato,
quàm de
alio malo.

14
Amor qui
fortior.

Vnde dicitur
Dolor
vel Amor
appetiti-
ue summus

15
Scotus re-
quirit cer-
tam inten-
sionem &
durationem.

Quantitas
Intensio
vel mora
contritionis
sufficit.

16
Cyprianus

Chrysol.

loquens de bono latrone. In eo momento peccata totius vite simul absterge. D. Leo epistola 91. Apud Deum nullas pariter venie moras vera conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam, Cum conuerfus ingenueris, saluus eris.

17
Triplex Ratio.

Probatur Tertio; Ratione. Primo, In præceptis aliarum virtutum, vt Fidei, Spei, Charitatis, quibus actus internus præcipitur, non requiritur certa mensura intensiõis graduum, aut durationis temporis: ergo nec in præcepto Contritionis. Antecedens patet, quia Species actus præcipitur, non autem intensio, vehementia, duratio, quæ solum sunt extrinsecæ actus conditiones. Secundo; Homo in momento temporis potest auerti à Deo, & per actum voluntatis quantumuis remissum: ergo

similiter poterit conuerti. Patet consequentia, quia Deus pronior est ad misericordiam, quàm ad iram. Tertio; Si aliqua talis mensura temporis vel intensiõis requireretur, cum ea sit prorsus ignota mortalibus, fortuito & non ex animi destinatione ad eam mensuram pertingeremus: quod sanè est incommodum; nullo enim modo sciemus, quousque debeamus conuerti.

Dices, Ergo homo poterit scire se esse in gratia. Respondeo, Posse, valde probabiliter id conijcere, non tamen certo scire. Ratio est, Quia non certo scimus, an nostra contritio tanti æstimet peccatum, & ex tam puro affectu erga Deum, quàm par est.

Q V Æ S T I O I V.

De Tempore Contritionis.

D V B I V M I.

Verum sit aliquod præceptum Diuinum obligans ad Contritionem?

1
Negat Victoria.

FRANCISCUS VICTORIA, vt refert Melchior Canus Relect. de Pœnitentiâ part. 4. docuit non extare aliquod præceptum de contritione, sed eam tantum esse necessariam ad iustificacionem necessitate medijs. Vnde sequitur, Peccatorẽ qui eam in fine vitæ non conciperet, non peccatum nouo peccato; sed solum damnari propter antiqua. Sed contraria sententia est omnino tenenda: Pro qua

Affirmatur.

Dico Primo: Extare diuinum præceptum de contritione, ac proinde eam esse necessariam ad iustificacionem, non solum necessitate medijs, sed etiam præcepti. Est communis. Vide Vegam lib. 13. in Trident. cap. 19. & Canum loco citato.

Scriptura.

Probatur Primo: Quia Scriptura sapissimè nobis proponit pœnitentiã ijs loquedi formis, quibus aperte insinuat præceptum. Luca 13. v. 3. Nisi pœnitentiã habueritis, omnes similiter peribitis. Atqui præceptum non potest clariùs indicari, vt patet Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit. Et Ioan. 6. v. 53. Nisi manducaueritis. Sic Matthæi 4. v. 17. per modum præcepti proponitur: Pœnitentiã agite, appropinquauit enim regnum Dei. Marci 1. v. 15. Pœnitentini, & credite Euangelio. Actõrum 2. v. 38. Pœnitentiã agite, & baptizetur vnusquisque vestrũ. Secundo: Quia Scriptura passim increpat peccatores, quod non agant pœnitentiã; vt patet Iob 54. Ecclesiastici 2. Ieremiæ 8. Ioëlis 2. & alibi: ergo ad hoc obligantur. Tertio: quia de omni actu qui est in nostrã potestate, & est necessarius ad salutem necessitate medijs, est præceptum: atqui contritio est talis, vt omnes concedunt: ergo de ea est præceptum. Maior probatur: Quia quisque tenetur diuino præcepto procurare suam salutem: ergo etiam præstare illos actus, qui sunt media necessaria ad salutem. Cõfirmatur, Quia obligatio præcepti affirmatiui maxime oritur ex ordine, quem habet opus ad finem.

Ratio.

Dices Primo: Gratia Dei est necessaria homini necessitate medijs, non tamen est præcepti. Cur non idem dici possit de contritione? Respondeo;

Solumtur obiectio.

Est dispar ratio; quia gratia non est opus hominis, sed Dei: præcepta autem solum dantur de operibus nostris: tale autem est contritio.

Dices Secundo: D. Thomas 2. 2. q. 14. art. 2. ait, Finalem impœnitentiã non esse speciale peccatũ, sed solum peccatũ circumstantiam: ergo non est aliquod particulare præceptum, quo pœnitentiã præcipiatur, & impœnitentiã veteretur. Respondeo: Impœnitentiã finalis, id est, continuatio peccati vsque in finem, est solum circumstantia, quando quis in peccato existens subito moritur, non præuiso periculo; & tunc non est contra aliquod particulare præceptum, ita vt sit peccatum mortiferum. Secus autem est, quando quis aduertens periculum mortis, vel posituè non vult pœnitere, vel omittit.

2
Præceptũ de Contritione non est positiuum, sed naturale.

Dico Secundo: Hoc præceptum contritionis non est positiuum, sed naturale; connaturale tamen ordini gratiæ, sicut præceptum Fidei, Spei, & Charitatis. Probatur Primo: Quia sicut Ius naturale dicitur, vt Deum diligamus super omnia, ita etiam dicitur, si eum offendimus, debere nos anniti vt reconciliemur; quod fit per contritionem. Secundo: Homo iure naturali charitatis tenetur proximum corripere & emendare: ergo etiam semetipsum. Tertio: Eodem iure tenetur quisque sibi in graui & extremã corporis necessitate subuenire: ergo & in pari necessitate salutis animæ.

Solumtur obiectio.

Dices: Si contritio est medium necessarium, & præceptum legis naturæ; ergo nunquam poterit obtineri reconciliatio sine contritione; vel saltem semper tenebimur eam excitare, quando volumus reconciliari.

Respondeo Negando Consequentiam: Est enim medium necessarium, nempe quando non interuenit Sacramentũ, quod eius defectum suppleat, sicut tempore legis Naturæ & Veteris. Similiter est præcepta, quando deest Sacramentum; alioquin quis vitur Sacramento ad remissionẽ peccatorum instituto, neq; est necessarium medium, nec est præcepta: sed sufficit attritio cum Sacramento. Excipio tamen periculum mortis, vt supra dictum est de Baptismo qu. 68. art. 2.

D V B.